

מארק יוחאי ומיכל רגב – היחידה לקשרים בין-לאומיים

מהו ה-EBRD?

הבנק האירופי לשיקום ולפיתוח (EBRD) נוסד ב-1991 בעקבות התמוטטות המשטרים הקומוניסטיים. הבנק הוקם כיזמה אירופית, שאליה הצטרפו גם מדינות רבות אחרות, ובכללן ארה"ב, קנדה, יפן, אוסטרליה ומדינות קטנות יותר, בהן ישראל. מטרתו העיקרית של הבנק לסייע למדינות הקומוניסטיות לשעבר ("מדינות היעד") במעבר מ"כלכלה מנוהלת" ל"כלכלת שוק", באמצעות מימון מיזמים (פרויקטים) של משקיעים זרים בסקטור הפרטי ובסקטור הציבורי. כיום ה-EBRD פועל כבנק השקעות, והוא המשקיע הגדול ביותר במדינות מזרח אירופה. אישורי השקעותיו במשך שנות פעילותו, בכ-630 פרויקטים ב-26

מדינות היעד, מסתכמים בכ-47 מיליארדי אירו. הבנק האירופי משקיע במיגוון תחומים - מוסדות פיננסיים, תשתיות, חקלאות, נדל"ן, תיירות, הובלה, טכנולוגיות מידע ועוד.

כיצד מיוצגת ישראל ב-EBRD?

ישראל מיוצגת במועצת המנהלים של הבנק האירופי ברמה של דירקטור משנה (Alternate Director), המשתתף בכל הדיונים. נוכחות זו מאפשרת לנציג ישראל לסייע במידה מסוימת לחברות ישראליות המתעניינות בקשרים עסקיים עם ה-EBRD, אף כי אין לו סמכות להשפיע ולכוון מיזמים. הסיוע מתבטא בהעברת מידע, בבירורים, ב"פתיחת דלתות" ובניסיון לקדם נושאים שונים.

מה הם הקווים המנחים את ה-EBRD בנוואו לבחון השקעה פוטנציאלית?

הבנק האירופי פועל ממניעים עסקיים, ומרבית המיזמים שהוא מעורב בהם מתבצעים כיום עם הסקטור הפרטי. בניגוד למוסדות כגון הבנק העולמי, שהם בנקים לפיתוח הנותנים גם מענקים והלוואות מסובסדות, הבנק האירופי הוא בנק השקעות. כל המיזמים העומדים על הפרק

עוברים בחינה מדוקדקת של כדאיות, וחייבים להיות בעלי תשואה פנימית גבוהה - בגלל הסיכונים הגבוהים במדינות היעד. כל מיזם נבחן גם לאור הקריטריון של תרומתו לתהליך המעבר לכלכלת שוק.

תהליך בחינת הכדאיות של המיזם כולל הליך של

Due diligence - בחינה-לעומק של מצבה הפיננסי והניהולי של החברה, דוחותיה הכספיים, הנהלתה וכד'. נוסף על כך מתנהל משא ומתן על חלוקת ההשקעה והסיכונים, וכן על תנאים נלווים נוספים. המשקיע הזר (sponsor) צריך לשאת בחלק משמעותי מן הסיכונים; אחרת המיזם המוצע לא יקבל את אישור הבנק. יש להדגיש כי ה-EBRD אינו עוסק במימון סחר או בכיסוי סיכונים של משקיעים (ביטוח).

ישראל מיוצגת במועצת המנהלים של הבנק האירופי ברמה של דירקטור משנה, (Alternate Director). המשתתף בכל הדיונים. נוכחות זו מאפשרת לנציג ישראל לסייע במידה מסוימת לחברות ישראליות המתעניינות בקשרים עסקיים עם ה-EBRD, אף כי אין לו סמכות להשפיע ולכוון מיזמים.

מהם תנאי המימון השכיחים ב-EBRD?

הבנק האירופי מציע מיגוון מוצרים פיננסיים, לרבות הלוואות לסקטור הפרטי, השקעות (אקוויטי) בחברות ריאליות, השקעות במוסדות פיננסיים, ערבויות ונגזרות אחרות. הלוואות לסקטור הציבורי או הלוואות לגופים פרטיים בערבות ממשלתית הן חלק קטן, ההולך ופוחת, בפעילות הבנק. מעורבות טיפוסית של הבנק במיזם תכלול הלוואה, השקעה בהון, או שילוב שלהן, בסך שלא יעלה על 35 אחוזים מעלות מימון הפרויקט. גודל פרויקט מינימלי יהיה 15 מיליוני דולרים. מיזמים קטנים יותר יועברו לבחינה ולמימון אפשרי של בנקים מקומיים או קרנות מיוחדות שהקים הבנק במדינות היעד. המימון שמעמיד הבנק לסקטור הפרטי ניתן לתקופה של 5 עד 8 שנים. הריבית על האשראי שמעמיד הבנק היא ריבית שוק, וגובהה תלוי ברמת הסיכון של המיזם ושל מדינת היעד. עם זאת חשוב לציין, כי אף שהריבית היא ריבית שוק, לעיתים אין גורם פרטי שיהיה מוכן להשתתף במימון המיזם אם הבנק האירופי אינו מעורב בו. מבחינה זו הבנק מעניק "מטריית הגנה" מסוימת למעורבים במיזם מעצם

היותו "מלווה מועדף" בכל מדינות היעד.

האם ה-EBRD משתף גורמים נוספים במימון המיזם?

ה-EBRD מעוניין במשקיעים נוספים (co-financing) לכל מיזם, כדי שיוכל לממן מיזמים רבים ככל האפשר. מלבד המשקיע הזר שואף ה-EBRD לגייס משקיעים נוספים, כגון בנקים מסחריים, מוסדות פיננסיים בין-לאומיים, מוסדות אשראי ליצוא או גופים מוסדיים. יש להדגיש כי

המשקיע הזר מנהל את המו"מ רק מול הבנק האירופי, ואינו צריך לספק את דרישותיהם של המשתתפים הנוספים; אלה עומדים בפני עובדות מוגמרות, למעט מקרים חריגים.

האם מממן ה-EBRD סיוע

טכני?

פעמים רבות משמשות עבודות של סיוע טכני שמבצעות חברות זרות במדינות היעד כהכנה ותשתית לקראת השקעה עתידית במיזמים שבהם מעורב הבנק האירופי. (כ-50% מהשקעות ה-EBRD נהנו קודם לכן מסיוע טכני). הסיוע הטכני שניתן למדינות היעד

מתרכז ברובו בסקטור הפיננסי, בפיתוח עסקים קטנים ובתשתיות. התכנית ממומנת על ידי קרנות וולונטריות של המדינות החברות במוסד. ישראל מחזיקה קרן יועצים ב-EBRD, שמטרתה לממן יועצים ישראלים בעבודות ייעוץ מסוג זה. ערוץ מעניין נוסף להשתלבות בפעילותו של ה-EBRD הוא תכנית ה-Turn Around Management, שתכליתה לשלב מנהלים בכירים בעלי ניסיון וידע בענפים שונים ממדינות המערב בליווי פרויקטים וחברות במדינות היעד. מנהלים בכירים ישראלים יכולים לפנות לבנק ולהציע את מועמדותם.

האם חברות ישראליות פועלות עם EBRD?

בשנת 1997 זכתה חברת "אורמת" במכרז של ממשלת

קזחסטן למיזם הפרטה ושיקום של תחנת כוח ורשת של חשמל וחימום לעיר השנייה בגודלה במדינה. "אורמת", פנתה ל-EBRD כדי לבנות תכנית מימון וליהנות מניסיונו של הבנק האירופי בקזחסטן ומ"מטריית ההגנה" שלו. במהלך השנה שלאחר הפנייה עברה "אורמת" בהצלחה את כל תהליכי המיון והבדיקה שהוכתבו על ידי הבנק. תכנית המימון הסופית שנקבעה מורכבת מ-35 אחוזים הלוואות של הבנק, 30 אחוזים

מימון על ידי משקיעים נוספים ו-35 אחוזים הממומנים על ידי "אורמת" עצמה וחברה בריטית. כיום מספקת "אורמת" חשמל וחימום לכחצי מיליון תושבים בקזחסטן. חברות ישראליות נוספות שהיו מעורבות או נמצאות במגעים עם הבנק לגבי מיזמים הן "קוקה קולה ישראל", "קבוצת דנקנר", "עלית", "קרדן" ועוד.

היכן ניתן להשיג מידע נוסף ?

שלושה גורמים עיקריים יכולים לספק מידע מפורט נוסף: (א) בנק ישראל: היחידה לקשרים בין-לאומיים, טל'

02-655-2715, פקס 02-651-9123.

(ב) מכון היצוא: מידע על מכרזים ניתן לקבל מן היחידה למכרזים ויזמים בין-לאומיים, בראשותו של ד"ר פרץ רם, טל' 03-5142847, פקס 03-5142881.

(ג) EBRD:

ניתן לפנות לנציג ישראל ב-EBRD, מר גדעון שור, טל' 00-44-20-7338-6431, פקס 00-44-20-7338-6490.

EBRD Project Enquiries:

טל' 00-44-20-7338-6282, פקס 00-44-20-7338-6102.

אתר האינטרנט של המוסד: <http://www.ebrd.com>